

ชื่อเรื่อง : การปรับตัวของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม
อนามัยชุมชนภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท บ้านท่าบ่อ หมู่ที่ 2 ตำบลแจระแม
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อคณะผู้ทำวิจัย : อาจารย์คมสันต์ ธงชัย, นางสุชาตามณี บุญจรัส และคณะ

ปีที่ทำวิจัย : 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทชุมชนและสถานการณ์สาธารณสุขพื้นฐาน เพื่อวิเคราะห์บทบาท ศักยภาพและขีดความสามารถของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเพื่อหารูปแบบการปรับตัวในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านอนามัยชุมชนในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบทบ้านท่าบ่อ หมู่ที่ 2 ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Based Participatory Research – CBPR) ใช้ระยะเวลาการศึกษาตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2557 ถึง พฤษภาคม 2558 โดยทีม อสม.นักวิจัยชุมชนจำนวน 55 คน เป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล เติมเต็มความรู้เพิ่มศักยภาพโดยการไปศึกษาดูงาน ทดลองปฏิบัติการและหาแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อพัฒนา ศักยภาพการทำงานให้กับ อสม.ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านอนามัยชุมชนที่เหมาะสมกับพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) เทคนิคการเล่าเรื่อง (Story Telling) การจัดเวทีและการเสวนากลุ่ม (Focus group) แบบสำรวจเพื่อสังเกตการณ์ และการใช้เครื่องมืออนามัยชุมชน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดระบบและจัดทำรายงานโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และวิธีการพรรณนาความ (Descriptive analysis) ด้วยหลักการวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ และการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านท่าบ่อหมู่ที่ 2 มีประชากรที่อาศัยอยู่ประกอบด้วยคนในพื้นที่ดั้งเดิมและคนต่างถิ่น ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มข้าราชการและพนักงานราชการ กลุ่มคนดั้งเดิมอาชีพรับจ้างและแรงงานภาคการเกษตรกรรม และกลุ่มนักศึกษาและแรงงานภาคอุตสาหกรรมที่อาศัยอยู่ตามหอพัก สภาพชุมชนทั่วไปจัดเป็นชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบท เพราะได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว วิถีชีวิตของคนในชุมชนกับช่วงเวลาการทำงานของ อสม.ไม่ตรงกัน ทำให้ อสม.ไม่สามารถเข้าถึงชุมชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้ ประกอบกับ อสม.ยังคงทำงานตามแบบเดิมๆ ขณะที่ชุมชนมีการรับข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ สะดวกขึ้น ทำให้โอกาสการรับข้อมูลจากการทำงาน อสม.น้อยลง รวมถึง อสม.ขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติงานและมีทัศนคติไม่ดีต่อการทำงานในชุมชน ส่งผลให้กระบวนการดำเนินงานของ อสม.ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานชุมชน ทำให้เกิดโรคต่างๆ ในชุมชนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเต็มที่ การวิจัยได้พัฒนาเป็นรูปแบบ TAMILine Model เพื่อเพิ่มศักยภาพแก่ อสม.ในการทำงานพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท ประกอบด้วย 1. Team coaching คือการทำงานเป็นทีม และใช้ระบบพี่เลี้ยง อสม.เก่า ดูแล อสม.ใหม่ 2. Area working คือการจัดเขตพื้นที่ทำงานเป็น 6 โซนจาก 3 กลุ่มประชากรในชุมชน เพื่อทำกิจกรรมของ อสม. เช่น การเยี่ยมบ้าน การรณรงค์ควบคุมโรค 3. Meeting การประชุมทีม อสม.เป็นนิจ โดยประชุมกันทุกวันอาทิตย์แทนวันทำการ ณ ศูนย์ ศสมช.บ้านท่าบ่อ 4. Public Information คือการจัดการฐานข้อมูลประชาชน เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการใช้สื่อสารสุขภาพกับผังความรับผิดชอบแต่ละครัวเรือน และ 5. Line Connection คือการสื่อสารผ่านไลน์กลุ่ม (Line) และดำเนินการจัดตั้งศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนบ้านท่าบ่อเพื่อใช้ประโยชน์ด้านงานสาธารณสุขชุมชนของหมู่บ้าน ซึ่งรูปแบบที่กล่าวมานี้สามารถพัฒนาศักยภาพแก่ อสม.ได้ขึ้น และทำให้ อสม.มีความมั่นใจในตัวเอง ยอมรับและถือเป็นส่วนสำคัญของการปฏิบัติงานในพื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบทด้วย

คำสำคัญ : อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน, รูปแบบการปรับตัวในการทำงาน, พื้นที่กิ่งเมืองกิ่งชนบท

Title: Adaptation of Village Health Volunteers to a changing health community under semi-urbanize area in Baan Thabo, Chaeramae District, Ubon Ratchathani province.

Researcher: Mr.Comsun Thongchai, Mrs.Suchadamanee BoonJarat, et al.

Years: 2557

ABSTRACT

The purpose of this community research were: firstly, to study the changing for Community base and Community Health; secondly, to study the performance on basic public health role of the village public health volunteers; and thirdly, fine the adaptation model for performance to changing health community under semi-urbanize area in Baan Thabo, Chaeramae District, Ubon Ratchathani province. Used the Community Based Participatory Research (CBPR) and were study since on February, 2557 to May, 2558. The sample consisted of 55 village public health volunteers by collected and analyzed data base, learning by study visited, training participated and developed the adaptation model for performance to changing health community under semi-urbanize area. The instrument used was questionnaires, Indepth Interviews, Story Telling, Focus Group Discussion and meeting processed, Observers and application community processed. The analysis used was Content analysis and Descriptive analysis by Compared analysis and changing analysis. The questionnaires were used as a research instrument Frequency, percentage, mean, and standard deviation were used for data analysis.

The results indicated that, the basic community data of popular about three groups were lived in Baan Thabo was group 1-government officer, Group 2-Vendor and Common populace and group 3-Student and the people live in dormitory. The general conditions were semi-urban, semi-rural community because there get Influence the economy and society in latterly. The performance of the village public health volunteers, were the majority of the villagers who were loss self-confidence. The people in the community were distrust by the Village health volunteers given health information data. The Village health volunteers had low-participate in Health promotion worked. Found that people in the community were faced with chronic diseases caused from their health behavior and Lifestyle and they needed information from many channels: Mailbox, Line, Health brochure. This study were taken and development for the adaptation performance model in basic public health, there called were the TAMILine model for using and applied on community health performances of VHV in Baan Thabo. By 5 factor were Team Coaching, Area working, Meeting on Sunday, Public Information and Line Connection. The lastly there make the basic public health center in the local. This study concluded that used the model, a best practice Village health volunteers guideline, to reinforce the confidence in themselves, the participation of village health volunteer, promote health, and consultants for primary health care in local.

Key Words : Village Health Volunteers, Adaptation performance model, Semi-urban.